

לומדים עברית עם IVRIT

← שרית ילוב

יתרונות העיתון בעברית קלה

כמו בלימוד נגינה על כלי, כשבתחילת הדרך הלומד מוצא את עצמו מתייגע בסולמות ובאטיוודים החסרים את רוחב היריעה ואת העושר הצלילי של יצירה מוסיקלית כהלכתה, כך בלימוד שפה – מרבית חומר הקריאה המוצע ללומדים הוא מטבעו פשוט, חד-מימדי ומלאכותי משהו, ומזכיר ללומד כל העת כי בלימוד עסקינן ולא בשימוש רגיל בשפה. עיתון בשפה קלה, לעומת זאת, מקנה ללומד את התחושה שהוא כבר יכול להשתמש בשפה הנרכשת לצרכים 'אמיתיים'. עיתון כזה בשפה העברית לא רק הופך את לימוד השפה לעניין חי, אקטואלי ומעשי, אלא ניתן להשתמש בו גם ככלי להצגת מגוון הפנים ועושר הרבדים של השפה העברית, של ההיסטוריה ושל המורשת היהודית ושל התרבות הישראלית המתחדשת. כזהו הירחון IVRIT מקבוצת הג'רוזלם פוסט, המתקרב לשנתו החמישית ונמכר הן למנויים בארץ ובעולם והן בחנויות ספרים ובדוכני עיתונים ברחבי הארץ. הוא מתפרסם בתחילתו של כל חודש עברי, נושא את שם החודש כ'סימן היכר', וחלק ניכר מתוכנו מוקדש לאפיוני החודש ולמועדיו. באמצעות הנגשת תכנים עיתונאיים אקטואליים, הוא מבקש לאפשר לבעלי ידע בסיסי בשפה העברית להעשיר את אוצר המילים, להתנסות בבנייה נכונה של משפטים, להגות נכון מילים בעברית ולפתח את המיומנות של קריאת עיתון בעברית – במילים אחרות, לשפר את שליטתם בשפה בארבעת ההיבטים המרכזיים שלה: הבנה, קריאה, כתיבה ודיבור. כותרות הכתבות והמאמרים ב-IVRIT, המובאות הן בעברית והן באנגלית ובצרפתית, והמילים ה'מתקדמות' המודגשות בכל מאמר או כתבה והמתורגמות לאנגלית ולצרפתית במילונים הנלווים להם (הכוללים גם תעתיק לועזי לכל מילה עברית מתורגמת) – מסייעים ללומדי השפה להבין את הכתוב, להגות נכון מילים חדשות וכך 'לעלות' ברמת העברית שלהם.

מדורי העיתון וסיווגם

כל כתבה או מאמר בירחון מותאמים ומסווגים לאחת משלוש רמות: מתחילים (רמות אולפן 1-2), בינוניים (רמות 3-4) ומתקדמים (רמות 5-6). ההנחה היא שלומדים בעלי רמת עברית גבוהה יותר ימצאו עניין בקריאת התוכן המותאם הן לרמתם והן לרמות נמוכות יותר. המדורים המיועדים לרמת מתחילים מסומנים בכוכבית אחת, המדורים המיועדים לרמה בינונית מסומנים בשתי כוכביות, והמדורים המיועדים למתקדמים מסומנים בשלוש כוכביות, הן בפתחו של כל מדור והן בתוכן העניינים.

בין המדורים המותאמים לרמת כוכבית אחת יצינונו: 'החודש שהיה', 'דברים קורים', 'עברית עכשיו', 'מדברים עברית', 'מילת החודש' ו'שירו שיר'.

ד"ר שרית ילוב היא עורכת הירחון IVRIT מקבוצת הג'רוזלם פוסט.

המדור **'החודש שהיה'** מביא שמונה ידיעות חדשותיות קצרות מישראל, בתחומים שונים: פוליטיקה, ביטחון, כלכלה, בריאות, תחבורה, מדע וטכנולוגיה. ואילו המדור **'דברים קורים'** מביא ארבע ידיעות משולי החדשות, אשר ללומדי עברית יש עניין מיוחד בהן: אירועי תרבות ואמנות הקשורים לישראל, חידושים בשפה העברית, גילויים ארכיאולוגיים על ארץ-ישראל וכיוצא באלה. המדור **'עברית עכשיו'** מוקדש הן לסיפורים אישיים של לומדי עברית מרחבי העולם והן לנושאים אקטואליים הקשורים לשפה העברית, כמו למשל העקרונות במתן שמות למקומות ואתרים בישראל – כתבה של צור ארליך בגיליון אייר האחרון. בעבר התפרסמו במדור זה סיפורים אישיים מעניינים של לומדי עברית מהארץ ומהעולם כפי שנכתבו על ידי כתבי העיתון, עד שבמערכת הירחון **'נפל האסימון'**: כל אותם קוראים ששולחים למערכת מסרים של שביעות רצון וחדוות הלימוד ומשלבים בהם מעט פרטים על עצמם ועל התקדמותם בעברית, מתארים למעשה טוב יותר מכל עיתונאי את החוויה שגורם להם לימוד העברית. כיוון שכך, כיום מאכלסים את המדור **'עברית עכשיו'** סיפורים אישיים שנכתבו על ידי הלומדים עצמם, דוגמת קתרינה בוסטינובה מברטיסלאבה: חבר ילדות שעלה לארץ ופגש אותה עשרות שנים אחרי שמלחמת העולם השנייה הפרידה ביניהם, עודד אותה להתחיל ללמוד שוב בגיל 62 את השפה שלמדה מעט בבית הספר היהודי בסלובקיה כשהייתה בת 6.

המדור **'מדברים עברית'**, שכותבת ד"ר רבקה (ריקי) בליבוים, מביא דו-שיח בענייני דיומא, דוגמת מחיריהם הגבוהים של מוצרי המזון, חופשת הקיץ הארוכה של הילדים, או הבת שמתגייסת. בעקבות פניות של קוראים, מובאת כיום במדור הבהרה בנוסח הבא: **'במדור זה, שמתכתוב היא היכרות עם השפה העברית המדוברת, מובאות חלק מן המילים המשמעותן המדוברת, השונה ממשמעותן המקובלת בטקסטים כתובים.'**

המדור **'מילת החודש'**, שגם אותו כותבת ריקי בליבוים, מרחיב ומפרט את קורותיה הבלשניים של מילה הקשורה למהותו או לאופיו של אותו חודש. כך, למשל, בגיליון תמוז הוקדש המדור למילה **'תמוז'**; ואילו המדור **'שירו שיר'** מביא את מילותיו של שיר ישראלי אהוב, את התעתיק שלהן, וכן פרטים מעניינים על השיר ועל מחברו או מבצעו. במדור מופיעה גם הפניה של הקוראים לעמוד באתר הג'רוזלם פוסט שבו ניתן לשמוע ולראות את השיר מבוצע.

בין המדורים המותאמים לרמת שתי כוכביות יציוני: **'איזה יופי'**, סיפור בהמשכים, **'מעניין במוזיאון'** ו**'אגדה מספרת'**. המדור **'איזה יופי'** מוקדש לאזור או לאתר בארץ שמהווים מוקד תיירות. במסגרת המדור מובאת הפינה **'מאיפה השם?'** שבה נדון מקור שמו העברי של האזור או האתר הנסקר. המדור **'סיפור בהמשכים'** מביא עיבוד לעברית קלה של סיפור מתולדות ההתיישבות הציונית בארץ-ישראל. השנה מובא במדור עיבוד של פזיה סלע לספר **'לאהוב עד מוות'** מאת דבורה עומר, על סיפור אהבתם הטרגי של לוחמי הפלמ"ח זהרה לביטוב ושמוליק קופמן.

המדור **'מעניין במוזיאון'** מביא סקירה של אחד האוספים המוזאונים או הפרטיים הפחות מוכרים בישראל. כך, למשל, בגיליון ניסן האחרון נסקר אוסף המשקפיים והמשקפות של האופטיקאי דוד בריל מגבעתיים, הכולל בין השאר את המשקפיים של נפוליאון בונפרטה, בנג'מין פרנקלין ואליעזר בן-יהודה. ואילו המדור **'אגדה מספרת'**, מאת ד"ר הגר גור-אריה, מביא ממדרי חז"ל ומסביר אותם בשפה מובנת לכל.

בין המדורים המותאמים לרמת שלוש כוכביות יציוני: **'מדע וסביבה'** ו**'לתקופות השנה'**. המדור **'מדע וסביבה'** מביא מידע על חידוש טכנולוגי, מחקר חדשני בתחום הרפואה, או תגלית פיזיקלית או אסטרונומית מעניינת. ואילו המדור **'לתקופות השנה'**, מאת ד"ר דניאל שליט, מבאר את המשמעות ואת הכיווניות המיוחדת של לוח השנה העברי, על חגיו ומועדיו.

מדור חדש יחסית ב-IVRIT הוא מדור ההומור **'עושים צחוקים'**, הנחלק לארבעה תת-מדורים ברמות עברית שונות:

א. 'שורות קצרות' – שיר מחורז מאת צור ארליך, לעתים קרובות מטא-לשוני, כמו למשל השיר 'מי מצא מזה בגיליון ניסן האחרון: "מי יגיד לי, מי ידע / איך נבדיל בין אגדה / שמספרת סבתא / לבין ההגדה / שנקרא בצוותא? / וישנה גם הגדה / של הנחל – יופי שהוספת, / קלעת בול / אבל איזה בלבול! / אגדה, הגדה, הגדה, / מי יבדיל ומי ידע?"

ב. 'הפרה המשוגעת' – סדרת קריקטורות של הקריקטוריסט אדר דריאן על מילים שיש בתוכן הצירוף 'פר' או 'פּרַח', ואשר מופיעה בהן דמות של פרה. מעל לכל קריקטורה מובאות המילה שהקריקטורה מאיירת, משמעות המילה ודוגמה לשימוש בה.

ג. 'רק בישראל' – תצלום של חיזיון ישראלי ייחודי, כמו למשל מכונית ישנה שעל שכבת האבק המכסה את שמשותה האחורית ניהלו קונה פוטנציאלי ובעלת המכונית דו-שיח כתוב באצבע, בנוסח: – מוכרת? – כמה אתה מציע?

ד. 'ככה זה בעברית' – בדיחה המבוססת על אפיוניה המורפולוגיים, התחביריים, הפונולוגיים או הסמנטיים הייחודיים של השפה העברית, כמו, למשל: 'למה כלבים אוהבים עברית? בגלל שמות העצם'.

בעמודו האחרון של הגיליון מופיעים כללי התעתיק של הירחון, רשימת החודשים בלוח השנה העברי ומקביליהם בלוח השנה הלועזי, מדור **תשבץ**, והמדור **'תרגיל כתיבה'** שבו מתבקשים הקוראים לכתוב פעלים ושמות עצם המופיעים באותו גיליון – בצורתיהם הדקדוקיות השונות.

פוסטר לתלישה ולתלייה

בכל גיליון IVRIT מתפרסם גם פוסטר הפרוש על כפולת העמודים האמצעית, מוכן לתלישה ולתלייה. הפוסטר אמנם מיועד לילדים, אך יש ניסיון להביא בו נושאים לשוניים הפונים גם ללומדי עברית מבוגרים כמו, למשל, הפוסטר 'מילה + מילה = מילה חדשה', המתאר באופן חזותי את העיקרון שעליו מבוססות מילות ה'לחם, דוגמת 'תפוז' (תפוח + זהב), 'כספומט' (כסף + אוטומט) ו'מגדלור' (מגדל + אור).

מדברים על IVRIT ב-IvritTalk

לקוראי הירחון IVRIT מציעה קבוצת הג'רוזלם פוסט שירות נלווה בשם IvritTalk. במסגרת שירות זה, מקבלות מורות לעברית היושבות במוקד החברה בתל-אביב שיחות טלפון (או סקיפ) מקוראי IVRIT המבקשים לתרגל שיחה בעברית המבוססת על תוכני הירחון. המורות משוחחות עם הקוראים, מתקנות את שגיאותיהם, עונות על שאלותיהם, קוראות באוזניהם משפטים שבהם הם מתקשים ומקבלות מהם משוב על תוכן הירחון. בימים אלה מושקת גרסתו הדיגיטלית של הירחון, המיועדת לצפייה במכשירי אייפון וטאבלט. בגרסה זו הופך העיתון המודפס לחוויה אינטראקטיבית של תוכן, תמונה, צבע, צליל ותנועה, שבאמצעותה אפשר ללמוד עברית בכל מקום ובכל שעה.